

TOOLKIT ZINTUIGLIJKE PRIKKELVERWERKING

Praktische strategieën, oefeningen en hulpmiddelen

Voor de kindergoedtherapie

Van observatie naar een passende strategie

Een prikkelactiviteit is pas bruikbaar wanneer zij deelname aan een dagelijkse taak ondersteunt.

1. KIES DE TAAK

Beschrijf wat het kind wil of moet doen: bijvoorbeeld aan tafel beginnen, aankleden of meespelen.

2. ONDERZOEK DE CONTEXT

Noteer waar, wanneer en met welke hulp de taak beter of moeilijker gaat.

3. KIES EN TOETS

Probeer één kleine verandering. Kijk daarna hoeveel het kind zelf doet, hoe comfortabel het zich voelt en hoeveel hulp nodig is.

Korte startregistratie

Gewenste taak	Wat lukt al?	Wat onderzoeken we?

PROFESSIEONEEL GEBRUIK

Gebruik dit materiaal na een individuele beoordeling. De oefeningen zijn praktische bouwstenen, geen volledige Ayres Sensory Integration-behandeling.

Veilig, vrijwillig en doelgericht

Het kind behoudt keuze en controle. Verander de activiteit bij pijn, angst of duidelijke overbelasting.

OBSERVEER

Kijk naar de taak, het gedrag en de omgeving.

VRAAG

Neem voorkeur, weigering en pauzesignaal serieus.

EVALUEER

Houd alleen wat aantoonbaar helpt bij deelname.

Voor elke oefening

- ☐ Is er een concreet doel in een dagelijkse activiteit?
- ☐ Zijn materiaal, toezicht en omgeving passend voor dit kind?
- ☐ Kan het kind stoppen, kiezen of een pauze nemen?
- ☐ Is duidelijk wat na de oefening wordt geobserveerd?

Stop en stem af bij

SIGNALEN DIE EEN NIEUWE BEOORDELING VRAGEN

Pijn, duizeligheid, aanhoudende angst, letselrisico of verlies van deelname. Gebruik geen dwang, onverwacht hard geluid of krachtige druk op het lichaam.

Notitie voor deze cliënt

Voorspelbare start

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Een overgang naar knutselen of zelfzorg kost het kind veel tijd.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind begint aan een gekozen taak met minder hulp.

Zo pas je het toe

1 Laat het begin, de eerstvolgende stap en het einde zien met drie eenvoudige beelden.

2 Geef vooraf één keuze: materiaal of volgorde.

3 Wijs na de eerste stap aan wat al gelukt is.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Start met twee beelden; voeg pas een derde toe wanneer de volgorde herkenbaar is.

WAT NOTEER JE?

Noteer hoe snel het kind begint en hoeveel aanwijzingen nodig zijn.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Keuze bij aanraking

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Een kind trekt zich terug bij lijm, zand, verf of verzorgingsmateriaal.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind kan deelnemen aan de taak met een vorm van contact die het zelf prettig of haalbaar vindt.

Zo pas je het toe

1

Bied kijken, een hulpmiddel gebruiken en aanraken als gelijkwaardige keuzes aan.

2

Laat het kind zelf het materiaal benaderen en een stopteken kiezen.

3

Sluit af met een prettige handeling, zoals handen wassen of opruimen.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Gebruik eerst een kwast, schepje of afgesloten zakje; vergroot direct contact alleen op initiatief van het kind.

WAT NOTEER JE?

Registreer de gekozen vorm van contact en het comfort, niet alleen de duur.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Eén prikkel tegelijk

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Een werkplek bevat tegelijk veel geluid, licht en beweging.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind kan een betekenisvolle taak volhouden in een passende omgeving.

Zo pas je het toe

- 1 Kies samen één taak en beschrijf welke prikkel opvalt.
- 2 Verander één omgevingsfactor, bijvoorbeeld achtergrondgeluid.
- 3 Vergelijk deelname voor en na de verandering.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Gebruik een rustige hoek of scherm zonder het kind sociaal te isoleren.

WAT NOTEER JE?

Noteer taakduur, hulp en voorkeur bij beide omstandigheden.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Toegankelijke rustplek

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Het kind heeft tijdens spel of groepswerk een voorspelbare pauze nodig.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind kan tijdig pauzeren en daarna een gekozen taak hervatten.

Zo pas je het toe

1

Spreek met kind en volwassenen een bereikbare plek af.

2

Leg één rustig voorwerp klaar dat het kind zelf kiest.

3

Oefen het heen en terug gaan op een neutraal moment.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Maak de plek kleiner of mobiel, bijvoorbeeld een stoel met kaartje.

WAT NOTEER JE?

Beschrijf of het kind de plek zelf opzoekt en wat helpt bij terugkeer.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Duidelijk pauzesignaal

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Het kind stopt pas wanneer ongemak zichtbaar groot is.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind kan eerder aangeven dat een taak aangepast moet worden.

Zo pas je het toe

1

Kies één woord, gebaar of kaart met het kind.

2

Oefen het signaal tijdens een eenvoudige activiteit.

3

Reageer direct: pauzeer, vraag wat helpt en hervat alleen na keuze van het kind.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Laat wijzen, kijken of een kaart neerleggen ook meetellen.

WAT NOTEER JE?

Noteer wanneer het signaal kwam en hoe de volwassene reageerde.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Taak eerst, prikkel daarna

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Er worden losse sensorische spelletjes gedaan zonder duidelijk dagelijks doel.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Een strategie ondersteunt een concrete activiteit zoals aankleden of schrijven.

Zo pas je het toe

1

Formuleer de taak in observeerbare woorden.

2

Kies hoogstens één passende verandering in materiaal of omgeving.

3

Noteer of het kind de taak zelfstandiger uitvoert en hoeveel hulp nodig is.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Kies een kortere deelhandeling als de volledige routine nog te lang is.

WAT NOTEER JE?

Vergelijk zelfstandigheid in de echte taak, niet alleen plezier tijdens het spel.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Korte, neutrale observatie

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Volwassenen beschrijven dezelfde situatie verschillend.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het team gebruikt dezelfde concrete informatie voor de volgende keuze.

Zo pas je het toe

1

Schrijf op wat het kind deed, waar en met wie.

2

Noteer welke hulp werd gegeven en wat er daarna gebeurde.

3

Vraag het kind hoe het de taak ervoer, indien mogelijk.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Gebruik drie vaste velden: taak, hulp, reactie.

WAT NOTEER JE?

Vermijd labels als 'overgevoelig' zonder passende beoordeling.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Kracht met keuze

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Het kind zoekt veel duw- of trekwerk tijdens een overgang.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind krijgt een veilige, zelfgekozen beweging vóór een functionele taak.

Zo pas je het toe

1

Laat twee veilige opties zien, zoals een doos schuiven of een kussen verplaatsen.

2

Laat het kind de kracht en duur bepalen.

3

Ga direct over naar de gekozen dagelijkse taak.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Verlaag het gewicht of gebruik beide handen; stop bij pijn of vermoeidheid.

WAT NOTEER JE?

Beschrijf het effect op de daaropvolgende taak, zonder een vast fysiologisch effect te veronderstellen.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Beweging met regie

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Een kind wil bewegen voordat het aan tafel werkt.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind kan na een korte bewegingsroute aan een taak beginnen.

Zo pas je het toe

1

Bouw een route op de vloer met een duidelijk begin- en eindpunt.

2

Laat het kind tempo en aantal rondes kiezen.

3

Maak de overgang naar de tafel zichtbaar met een kaart of voorwerp.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Begin met lopen over vlakke grond; voeg obstakels alleen toe bij goede controle.

WAT NOTEER JE?

Let op evenwicht, plezier, vermoeidheid en het beginnen aan de tafeltaak.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Rustig werkvlak

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Het kind zoekt voorwerpen op een druk blad moeilijk terug.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind vindt en gebruikt het juiste materiaal zelfstandiger.

Zo pas je het toe

1 Leg alleen de benodigheden voor de eerste stap neer.

2 Markeer een vaste plek voor 'nu' en 'klaar'.

3 Voeg het volgende voorwerp toe nadat de stap klaar is.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Gebruik een effen ondergrond of bakje als visuele afbakening.

WAT NOTEER JE?

Tel het aantal zoekmomenten en aanwijzingen tijdens de taak.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Geluid aankondigen

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Een onverwacht apparaat of groepsgeluid verstoort deelname.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind kan zich voorbereiden en een passende keuze maken.

Zo pas je het toe

1

Vertel of toon welk geluid komt en hoe lang het ongeveer duurt.

2

Bied een rustige plaats of passende gehoorbescherming aan als dit is afgesproken.

3

Vraag na afloop wat behulpzaam was.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Oefen de voorbereiding eerst met een bekend, zacht geluid.

WAT NOTEER JE?

Noteer deelname, comfort en de gekozen voorziening.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Twée materialen vergelijken

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Een kind wil een taak wel doen, maar één materiaal voelt onaangenaam.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind kiest een bruikbaar materiaal en blijft deelnemen.

Zo pas je het toe

1 Bied twee varianten met hetzelfde doel aan, bijvoorbeeld een droge en een vochtige doek.

2 Laat het kind kijken of testen zonder verplichting.

3 Gebruik de gekozen variant in de echte taak.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Leg het materiaal op een hulpmiddel in plaats van direct op de huid.

WAT NOTEER JE?

Schrijf op welke variant gekozen werd en of de taak lukte.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Stap voor stap opbouwen

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Een volledige routine wordt te veel tegelijk.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind voert één betekenisvolle stap zelfstandig uit.

Zo pas je het toe

1

Kies met het gezin de laatste of gemakkelijkste stap.

2

Oefen deze stap op een rustig moment.

3

Voeg pas een volgende stap toe wanneer de eerste voorspelbaar lukt.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Gebruik beeldsteun, voordoen of gedeeltelijke hulp; bouw hulp geleidelijk af.

WAT NOTEER JE?

Registreer de zelfstandige stap en de vorm van hulp.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Actief naar rustig

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Na bewegend spel kost overschakelen naar een rustige activiteit moeite.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind volgt een herkenbare overgang zonder haast.

Zo pas je het toe

1

Kondig de laatste speelronde aan.

2

Laat het kind één opruimhandeling kiezen.

3

Begin de rustige taak met een bekende, korte stap.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Maak de overgang zichtbaar met twee kaarten en geef extra tijd.

WAT NOTEER JE?

Noteer tijd tot de start en welke stap de overgang hielp.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Samen evalueren

Kies deze strategie alleen wanneer zij bij de beoordeelde behoefte en het functionele doel past.

WANNEER INZETTEN

Een gekozen strategie wordt toegepast zonder de ervaring van het kind te kennen.

DOEL IN DE DAGELIJKSE TAAK

Het kind krijgt invloed op wat opnieuw gebruikt wordt.

Zo pas je het toe

1

Vraag met woorden, gezichten of gebaren: prettig, neutraal of te veel?

2

Vraag wat het kind volgende keer wil veranderen.

3

Leg samen één keuze voor de volgende sessie vast.

LICHTER OF TOEGANKELIJKER

Laat een vertrouwde volwassene de vraag stellen als dat toegankelijker is.

WAT NOTEER JE?

Bewaar de voorkeur van het kind naast de professionele observatie.

Praktijknotitie: taak, keuze en effect

Textuurpad met handen

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Tactiele keuze tijdens spel

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Drie grote lapjes met verschillende, veilige texturen; kaartjes 'kijken' en 'voelen'.

Uitvoering

- 1 Leg de lapjes naast elkaar op tafel.
- 2 Laat het kind een lapje kiezen en zelf bepalen of het kijkt of voelt.
- 3 Gebruik het gekozen lapje om een speelgoedfiguur te laten reizen.

MAAK HET EENVOUDIGER

Begin met twee vertrouwde, droge lapjes.

BOUW UIT

Laat het kind een eigen volgorde maken en de verschillen beschrijven.

LET OP

Geen gedwongen aanraking; reinig materialen tussen kinderen.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Schatkist met gereedschap

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Tast verkennen met keuze

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Doorzichtige doos, grote voorwerpen, schepje of tang.

Uitvoering

1 Laat de inhoud eerst zien.

2 Kies met het kind één hulpmiddel om een voorwerp te pakken.

3 Sorteert de gevonden voorwerpen naar hun functie in het spel.

MAAK HET EENVOUDIGER

Open de doos en leg de voorwerpen zichtbaar neer.

BOUW UIT

Laat het kind een voorwerp op tast herkennen als het dit zelf wil.

LET OP

Vermijd kleine onderdelen bij monddrag.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Zacht of stevig duwen

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Kracht doseren voor tafelwerk

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Groot kussen en stabiele tafel.

Uitvoering

1 Duw het kussen rustig naar een gemarkeerde plek.

2 Probeer daarna een iets steviger duw die nog comfortabel voelt.

3 Kies de prettige variant en start een korte tafeltaak.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik een licht kussen over een korte afstand.

BOUW UIT

Stop precies bij twee verschillende markeringen.

LET OP

Geen druk op het lichaam of gewrichten; stop bij pijn.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Doos naar de werkplek

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Functioneel dragen en organiseren

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Lichte doos met groot knutselmateriaal.

Uitvoering

1 Laat het kind de doos op een lage plank kiezen.

2 Draag of schuif die naar de tafel.

3 Pak samen de eerste benodigdheid uit en begin de taak.

MAAK HET EENVOUDIGER

Maak de doos bijna leeg of laat schuiven.

BOUW UIT

Laat het kind zelf de benodigde spullen verzamelen.

LET OP

Houd het gewicht laag en de route vrij.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Dierenroute op de vloer

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Beweging en overgang

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Vier vloermarkeringen met dierplaatjes.

Uitvoering

1 Kies twee dieren en laat de beweging voordoen.

2 Beweeg van kaart naar kaart in eigen tempo.

3 Laat het laatste dier bij de volgende activiteit aankomen.

MAAK HET EENVOUDIGER

Loop gewoon tussen twee kaarten.

BOUW UIT

Laat het kind de volgorde ontwerpen.

LET OP

Gebruik een antislipvloer; geen sprongen bij instabiliteit.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Bal rollen met stopteken

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Visuele aandacht en regie

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Zachte grote bal, vloerlijn, stopkaart.

Uitvoering

1 Rol de bal langzaam over de lijn.

2 Het kind toont de stopkaart wanneer de bal bij een doel komt.

3 Wissel rollen en aanwijzen af.

MAAK HET EENVOUDIGER

Verkort de afstand en gebruik een groter doel.

BOUW UIT

Voeg een tweede doel toe dat het kind kiest.

LET OP

Houd de bal laag en de omgeving vrij.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Muurtekening op groot papier

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Schouderbeweging tijdens creatief spel

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Groot papier op passende hoogte, dikke waskrijtjes.

Uitvoering

- 1 Laat het kind een groot startpunt kiezen.
- 2 Teken samen brede lijnen naar drie doelen.
- 3 Gebruik de tekening als routekaart voor een spel.

MAAK HET EENVOUDIGER

Werk op tafel of op een lagere plek.

BOUW UIT

Laat het kind tweehandig een spoor volgen.

LET OP

Geen langdurige armheffing bij ongemak.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Linten volgen

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Rustige visuele oriëntatie

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Twee gekleurde linten, vastgezet op tafel.

Uitvoering

1 Kies één lint met de ogen.

2 Volg het met de vinger van begin naar eind.

3 Leg een voorwerp bij het eindpunt en gebruik het in de taak.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik één kort, recht lint.

BOUW UIT

Maak een bocht of kruising.

LET OP

Vermijd losse lange lussen rond nek of vingers.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Geluid zoeken en kiezen

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Voorspelbare auditieve prikkel

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Twee zachte geluidmakers en een keuzeplaat.

Uitvoering

1 Laat de geluidmakers zien en horen op lage sterkte.

2 Het kind kiest welk geluid nog eens klinkt of kiest stilte.

3 Koppel de keuze aan een opruim- of startsein.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik één bekend geluid en een stil alternatief.

BOUW UIT

Laat het kind zelf een passend startsein maken.

LET OP

Vermijd plotselinge harde geluiden.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Ritme met handen

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Timing bij gezamenlijke taak

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Tafel en twee ritmekaarten met eenvoudige stippen.

Uitvoering

1

Kies een kort ritme van twee tikken.

2

Tik samen, met ruimte voor een pauze.

3

Gebruik hetzelfde ritme om beurtwisseling in spel aan te kondigen.

MAAK HET EENVOUDIGER

Eén tik per beurt.

BOUW UIT

Laat het kind een eigen ritme voor de groep kiezen.

LET OP

Houd volume en tempo comfortabel.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Kijk en vind op een rustig werkblad

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Visueel zoeken voor een taak

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Drie grote voorwerpen en een effen mat.

Uitvoering

1 Leg de drie voorwerpen met tussenruimte neer.

2 Vraag welk voorwerp nodig is voor de gekozen taak.

3 Laat het kind het pakken en direct gebruiken.

MAAK HET EENVOUDIGER

Leg slechts twee voorwerpen neer.

BOUW UIT

Voeg één afleider toe en laat het kind uitleggen waarom het kiest.

LET OP

Beoordeel de taak, niet alleen zoektijd.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Volg de kleurcirkel

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Visuele oriëntatie zonder fel licht

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Een gekleurde papieren cirkel en een groot vel.

Uitvoering

1 Verplaats de cirkel langzaam over het vel.

2 Laat het kind de plek aanwijzen of er een sticker op plakken.

3 Maak samen een eenvoudig patroon.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik twee vaste posities.

BOUW UIT

Laat het kind de route bepalen.

LET OP

Gebruik papier; geen flitsende lampen of licht in de ogen.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Geurpotjes op afstand

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Keuze bij dagelijkse geuren

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Twee gesloten potjes met herkenbare, milde geuren.

Uitvoering

1 Laat de potjes eerst zien en benoem de inhoud.

2 Het kind kiest: kijken, op afstand openen of ruiken.

3 Bespreek welke geur bij een dagelijkse taak past.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik alleen gesloten potjes.

BOUW UIT

Laat het kind een prettige geur kiezen voor een activiteit.

LET OP

Controleer vooraf op allergieën of gevoeligheden; dwing het kind niet om te ruiken.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Roeren met keuze

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Tactiel en functioneel meedoen

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Lege kom, grote lepel en eventueel een kleine hoeveelheid water.

Uitvoering

1 Laat het kind de kom stabiel neerzetten.

2 Roer met de lepel in water of oefen de beweging met een lege kom.

3 Gebruik dezelfde beweging later bij een passende kooktaak.

MAAK HET EENVOUDIGER

Oefen met een lege kom.

BOUW UIT

Laat het kind zelf een passende hoeveelheid water inschenken.

LET OP

Gebruik geen kleine onderdelen; let op morsen en een droge, veilige vloer.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Spons verplaatsen

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Tactiele keuze bij opruimen

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Droge en licht vochtige spons, twee bakken.

Uitvoering

1 Het kind kiest droog of licht vochtig.

2 Verplaats de spons met hand of tang naar de andere bak.

3 Veeg een klein deel van de tafel schoon.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik droge spons en een korte afstand.

BOUW UIT

Laat het kind zelf de werkplek afronden.

LET OP

Geen schoonmaakmiddelen gebruiken.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Bouwsteen met beide handen

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Bilaterale samenwerking

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Grote lichte bouwstenen.

Uitvoering

1 Houd de basis met één hand vast.

2 Plaats met de andere hand één steen.

3 Bouw samen iets dat bij het gekozen spel past.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik zeer grote verbindingstukken.

BOUW UIT

Laat de handen van rol wisselen.

LET OP

Kies formaat passend bij leeftijd en monddrag.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Sokken sorteren voor aankleden

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Tactiel kiezen in echte routine

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Twee paren schone sokken met verschillende zachte stoffen.

Uitvoering

- 1 Laat het kind beide paren bekijken.
- 2 Vergelijk met hand of over kleding wat prettig voelt.
- 3 Kies een paar en begin de aankleedroutine.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik twee bekende stoffen.

BOUW UIT

Laat het kind zelf een keuzecriterium benoemen.

LET OP

Respecteer sterke voorkeuren; het doel is deelname aan aankleden.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Rustige hoek inrichten

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Zelf een bruikbare pauzeplek maken

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Mat, keuzeplaat en één rustig voorwerp.

Uitvoering

- 1 Laat het kind een bereikbare plek kiezen.
- 2 Leg er samen de mat en het gekozen voorwerp neer.
- 3 Oefen het pauzesignaal en daarna terugkeer naar een taak.

MAAK HET EENVOUDIGER

Maak een mobiele plek naast de werktafel.

BOUW UIT

Laat het kind de plek zelfstandig klaarzetten.

LET OP

De plek blijft vrijwillig en toegankelijk.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Overgangskaarten neerleggen

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Volgorde tussen twee activiteiten

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Twee grote kaarten: 'nu' en 'straks'.

Uitvoering

- 1 Laat de huidige en volgende activiteit zien.
- 2 Het kind verplaatst de kaart na afronding.
- 3 Begin de volgende taak met één bekende stap.

MAAK HET EENVOUDIGER

Gebruik echte foto's van de routines.

BOUW UIT

Laat het kind zelf een passende volgorde kiezen.

LET OP

Vermijd onverwachte wissels zonder uitleg.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Mijn passende start

Een korte opdracht met een concreet vervolg in spel of dagelijkse handeling.

Eigen voorkeur toepassen

Speels en aanpasbaar

MATERIAAL

Drie keuzevakjes: bewegen, rustig kijken, direct beginnen.

Uitvoering

1 Vraag welke start vandaag passend voelt.

2 Voer die kort uit en begin de gekozen taak.

3 Kijk samen of deze start de taak hielp.

MAAK HET EENVOUDIGER

Bied twee keuzes aan.

BOUW UIT

Laat het kind een eigen vierde keuze voorstellen.

LET OP

De keuze is een hypothese; behoud wat functioneel blijkt.

Koppeling aan de dagelijkse taak

Mijn keuze bij prikkels

Print deze kaart en laat het kind kiezen hoe het aan een taak meedoet.

Ik wil vandaag...

☐ Eerst kijken

☐ Een hulpmiddel gebruiken

☐ Zelf aanraken

☐ Rustiger geluid

☐ Andere plek

☐ Een pauze

Mijn stopteken

De taak die ik wil doen

Wat hielp?

GEBRUIK

Een volwassene biedt echte keuzes aan en respecteert het stopteken. De kaart is een gespreksmiddel, geen score.

Mijn pauzeplan

Spreek dit plan af op een rustig moment en leg het op een bereikbare plek.

Zo geef ik aan dat ik wil pauzeren

Dit is mijn pauzeplek

Dit helpt mij tijdens de pauze

☐ Stilte

☐ Kijken

☐ Rustig bewegen

Mijn eerste stap na de pauze

AFSPRAAK MET DE VOLWASSENE

Reageer meteen op het signaal. Bespreek pas na de pauze of en hoe de taak wordt hervat.

Observatie bij een echte taak

Gebruik dezelfde korte velden vóór en na één afgesproken verandering.

Taak en context	Vóór de aanpassing	Na de aanpassing
Wat doet het kind?		
Welke hulp is nodig?		
Comfort / keuze		
Wat zegt het kind?		

Besluit voor de volgende keer

TIP

Schrijf waarneembaar gedrag op. Een enkele rustige of drukke dag is geen bewijs van een vast sensorisch profiel.

Sessieverslag op één pagina

Maak na elke toepassing zichtbaar wat de strategie bij de echte taak deed.

Datum / doel	Gekozen strategie of oefening	Reactie van het kind

Taak vóór	Taak na	Hulp en comfort

Wat houden we, veranderen we of stoppen we?

Afspraak met kind en gezin

Van oefening naar dagelijkse taak

Een oefening heeft waarde wanneer het kind de gekozen handeling gemakkelijker kan uitvoeren.

1. KIES

Benoem een concrete taak die ertoe doet.

2. OEFEN

Gebruik één passende activiteit als voorbereiding.

3. TOETS

Doe de echte taak en vergelijk zelfstandigheid.

Voorbeeld: jas aantrekken

MOGELIJKE ROUTE

Het kind kiest eerst een prettige stof en oefent daarna de mouw vinden met de eigen jas. Noteer of de mouwstap zelfstandiger gaat; verander de aanpak wanneer het doel niet dichterbij komt.

Mijn transferplan

Dagelijkse taak	Oefening of aanpassing	Waar en wanneer toetsen?

Besluit na twee vergelijkbare momenten

Verder lezen en zorgvuldig toepassen

Deze kaarten zijn een praktisch hulpmiddel voor professionals en worden per kind afgestemd.

1. American Occupational Therapy Association. *Sensory Integration & Processing* en Practice Smart: gebruik sensorische interventies op basis van gedocumenteerde beoordeling. aota.org/practice/clinical-topics/sensory-integration-and-processing
2. American Occupational Therapy Association. *Ayres Sensory Integration interventions*: individuele evaluatie, spel en professionele uitvoering. aota.org/publications/ot-practice
3. Ergotherapie Nederland, Adviesraad Kind & Jeugd. Participatie als belangrijk doel van de kinderergotherapie. ergotherapie.nl/adviesraad-kind-jeugd

WERKAFSPRAAK

Kies samen met kind en gezin een functioneel doel. Documenteer de beoordeling, observeer de echte taak en pas de strategie aan wanneer die niet helpt.

Notitie
